

תגובות

על התגובה לסדרת מאמרים מאת הרב אליעזר מלמד בנושא חרקים / הרב שאול דוד בוצ'קו

כוכב יעקב מוצאי שמחת תורה תש"פ

לכבוד מערכת אמונת עתיד

כבוד הרב יגאל קמינצקי שליט"א שלח לרבנים את מאמרו שהופיע לאחר מכן ב'אמונת עתיד' 125 (תש"פ), עמ' 75-84, כתגובה לפסיקותיו של הרב אליעזר מלמד שליט"א בעניין בדיקת ירקות מחרקים. וזו מסקנת הרב קמינצקי שליט"א:

כפי שעולה מתוך המאמרים הר"א מלמד פוסק הלכות על סמך נתונים שגויים והנחות יסוד בלתי מוכחות. על כן יש לדחות פסיקותיו בנושא חרקים מכול וכול. ולפי שיש לי הערכה גדולה לפועלו של הרב אליעזר מלמד, וחזקה על חבר שאינו מוציא מידו דבר שאינו מתוקן, פניתי אליו שישלח לי את דבריו בשלמותם, כדי לעיין בהם היטב. ואחרי עיון כראוי גם בדבריו של הרב אליעזר מלמד וגם בהשגות של הרב יגאל קמינצקי, הגעתי למסקנה שאף שוודאי הרב קמינצקי גדול ובקי והגיע למסקנות הפוכות מאלה של הרב מלמד, אלו ואלו דברי אלוקים חיים, ודברי הרב מלמד מעוגנים בדברי גדולי הפוסקים ודרכו נראית לעניות דעתי ישרה מאוד, ואני מציג את הדברים בפני רבותינו בלי שום רצון פולמוסי, והאמת והשלום אהבו.

ואחלק את דבריי לשני חלקים:

א. על עצם פסיקתו של הרב מלמד אחרי שקראתי מכתב של הרב קמינצקי אלי, ובו הוא ממקד את נקודת המחלוקת ההלכתית בינו לבין הרב מלמד.
ב. על כמה נקודות שמהן הוכיח כבוד הרב קמינצקי ששיטת הפסיקה של הרב מלמד אינה ראויה.

א. המחלוקת למעשה בין כבוד הרב יגאל קמינצקי שליט"א ובין הרב אליעזר מלמד שליט"א

מדברי הרב קמינצקי עולה שלדעת הרב מלמד אין צורך בבדיקה טובה של החרקים, ואין צורך שהבודקים יהיו אנשים שמבינים בטיב חרקים. לעומת זאת, לדברי כבוד הרב קמינצקי צריך לבדוק היטב, וצריך שהבדיקה תיעשה על ידי מומחים, 'אחרת הרי זה כמו לתת לעם הארץ לבדוק טריפות'.¹

ובעוניי, אחרי שקראתי היטב את דברי הרב מלמד, ראיתי שאינו מסתפק בבדיקה שטחית אלא גם הוא מבקש בבדיקה טובה, והוא מזכה את הרבים בכך שהוא מסביר בכל מין איך צריכה להיות הבדיקה. נביא כאן לדוגמה את שכתב על בדיקת חסה:

1. לשונו של הרב קמינצקי במכתבו אליי.

לשם כך יש להשרות את הירקות למשך כארבע דקות במים עם חומר ממסס כמלח או חומץ ושטיפתם במים זורמים כדי שבמידה ויש שרצים על העלים... וממשיך כידו הטובה עליו, ואין שום עניין להעתיק כל דבריו. וכונן שאינו דורש שהבדיקה תיעשה על ידי אנשים שמבינים בטיב חרקים (אלא שלימד בדבריו הקושי שבבדיקה, ובכך מעורר האנשים לבדוק נכון), אלא שבזה אינו יחיד, והוא מביא בהערותיו פוסקים רבים שסוברים כמוהו, ואביא כאן שניים מהם:
הרב משה פיינשטיין בשו"ת 'אגרות משה' (ח"ד סי' ב), וזו לשונו:

ב' דר"ח אייר תשמ"ה

לכבוד נכדי אהוב נפשי הרב הגאון מוהר"ר מרדכי טענדלער שליט"א
הנה אף שקשה לי לכתוב כעת שאיני בקו הבריאות השי"ת ירחם עלי בתוך שאר חולי עמו ישראל, מ"מ מחמת נחיצות העניין אומר הדברים האלה.
שמעתי איזה אנשים אמרו בשמי איזו סברה בעניין התולעים הקטנים שנודע **שנמצאים בהרבה ממיני הירקות**. והנה ידוע שלא אמרתי בזה שום הכרעה. **ולהיפך דעתי נוטה יותר להקל**, וכמו שהזכרת בשאלה, שאתה ובני הרה"ג מוהר"ר שלו' ראובן שליט"א כתבתם לי, שאפשר שדבר שלא נראה למעשה להדיא לעינים אינו אסור, ולכל הפחות אינו בחשיבות בריה שלא תיבטל בתערובת כדאיתא בשו"ע יו"ד סי' ק', וזה נוסף ללימוד הזכות שמוזכר בערוך השולחן סימן ק' סעיפים י"ג-י"ח, או שאפשר לסמוך על דעת הסוברים שבריה בטלה בקרוב לאלף, או שבריה שאינה קיימת לעולם בעין בפני עצמה והיא נדבקת בתערובת וא"א להפרידה משם - בטלה, או משום שרבנן לא גזרו שבריה לא תיבטל בדבר מאוס שנפשו של אדם קצה בו. וגם כמו שאמרתי לך ולעוד הרבה אנשים שבכלל יש חשיבות גדולה בהלכה למנהג העולם ולהיכא עמא דבר, ואסור להוציא לעז על דורות הקדמונים שלא הקפידו בדברים אלה משום שלא ידעו מהם (מש"כ רבינו במה שאין לשנות ממנהג דורות הקדמונים באגרות או"ח ח"ב סימן ק"ה ד"ה והנה להמחבר, יו"ד ח"ב סימן קמ"ו ד"ה ומה שכתר"ה דן להקל, או"ח ח"ג סוף סי' ט"ו, ויו"ד ח"ג סימן קנ"ד). ועל כן אמרתי שבלי לעיין היטב בדבר, שזה קשה לי כעת, אי אפשר להכריע לחומרא ולפרסם שיש איסור בדבר, וכל שכן שאין רצוני שיזכירו שמי כאחד מהאוסרים. זקנך אוהבך בלו"ג, משה פיינשטיין
נראה ברור אחרי העיון בדבריו שאין בהם שום רמז שהבדיקה תיעשה על ידי מומחה, אלא כל בעל בית או בעלת בית יכולים לבדוק.²
וכן הרב נחום רבינוביץ שליט"א בשו"ת 'שיח נחום' (סי' מה) אינו מבקש שמומחה יבדוק את הירקות, וזו מסקנתו להלכה:

2. נכון שהאגרות משה, יו"ד ח"א סי' לה, כותב אחרת. אומנם ודאי שלגיטימי להתחשב במשנה אחרונה, במיוחד שיש בתשובה זו נימוקים, מה שאין כן בתשובה הקודמת.

בריות קטנות שאינן ניכרות לעין כבעלי חיים אינן אסורות, ולכן די לשרות את הירק כמה דקות במי מלח אחרי שמפרידים את העלים, ולראות שאין פורשים מהם שום תולעים, וכן לבדוק את העלים במה שאדם רואה בעין בלתי מזוינת. הראית לדעת שאינו מרמז כלל שצריך מומחים או לכל הפחות שצריך אדם לעבור קורס בעניין החרקים, אלא יכול לנקות, לבדוק ולאכול, וזה לפי הבנתי בדיוק הדברים שכתב הרב מלמד. ועל כן הרב מלמד לא המציא שיטה חדשה, אלא פסק כגדולי עולם. אומנם נכון שיש חולקים, וזכות הרב קמינצקי לפסוק כמותם, והרב מלמד הביא שיטות אלה והסבירן, והסביר לבסוף מדוע פוסק כמקלים. אלא שגם פסיקת הרב מלמד אינה חריגה.

ב. על דרך הפסיקה.

כבוד הרב קמינצקי ביקש להתייחס יותר על דרך הפסיקה, והנה ראיתי שרבה המלאכה, ואסתפק בשלוש הערות.

1. כבוד הרב קמינצקי טוען שהרב מלמד לא ציטט את ה'משנה ברורה' במילואו, ועל כן סילף כוונתו. ואלה דברי ה'משנה ברורה' (סי' תעג ס"ק מב) במילואם:
אכן כתבו שבמין חזרת (היינו שאלאטי"ן) מצוי מאוד בימי פסח תולעים קטנים שאינם נכרים לחלושי עין ע"כ מי שאין לו אנשים מיוחדים בעלי יראה שיבדקו כראוי טוב יותר ליקח תמכא (שקורין חריי"ן) אף שהוא שלישי לפי הסדר שהם שנויים כי חלילה להכשל בלאו משום קיום עשה דרבנן ובפרט שאפשר לקיים שניהם ע"י תמכא.

הרב מלמד למד ממה שכתב 'טוב יותר ליקח תמכא' שאין זה חיוב. כותב הרב קמינצקי שהרב מלמד נמנע מלהביא את המשך הציטוט 'כי חלילה להיכשל בלאו משום קיום עשה דרבנן'. מכאן לומד הרב קמינצקי שאף שה'משנה ברורה' כתב 'טוב', באמת הוא חושב שחייבים לקחת תמכא ואסור לקחת חסה. אמנם גם אני מבין ה'משנה ברורה' כפי שהבינו הרב מלמד. אם ה'משנה ברורה' כתב 'טוב', אין זה חיוב, אלא שראוי להחמיר, כי עוסקים בדין חשוב שיש בו לאו. על כן חלילה להקל בלאו בשביל חומרה דרבנן, אבל הרוצה לבדוק ודאי יכול לבדוק, ובמיוחד שכתב שכל החומרה היא 'לחלושי עין'. אבל למי שעניו אינן חלשות, כלומר רוב האוכלוסייה היום, שאם לא רואים היטב מרכיבים משקפיים, מותר לבדוק גם לפי ה'משנה ברורה'.

2. הרב מלמד הביא שבעבר לא הייתה נפה של 70 'מש' אלא של 30 'מש', ומכאן יש להוכיח שלא אסרו את מה שעובר בנפה של 30 'מש'. זהו טיעון הגיוני מאוד, והרב קמינצקי לא סתר את העובדה שבעבר כך היו הנפות. ואולם הקשה הרב קמינצקי קושיה יפה מדברי הש"ך שהעיר על ה'שלחן ערוך' (יו"ד סי' פד סעי' ה): 'תולעים הנמצאים בקמח, וכיוצא בו, אסורים. שמא פירשו, ושרצו על הארץ וחזרו'. והעיר על כך הש"ך (לשו"ע, שם ס"ק יד), ומקל להתיר את הקמח על ידי סינון:

ל' הרא"ש שקורין מילון והיינו דוקא במילון שהם קטנים שא"א לנפות הקמח בנפה וכברה כדי שישארו התולעים למעלה אבל ודאי אם נמצאו בקמח או בשאר

דברים תולעים גדולים בענין שאפשר לבררם בנפה ובכברה או שאר דברים ודאי דהמאכל מותר וכדלקמן ס"ט בהג"ה.

משמע מדבריו שאף שאם החרקים הם גדולים, ואפשר לסנן מהם את הקמח ולהכשירו, אי אפשר לעשות כן אם החרקים הם קטנים שעוברים דרך הנפה. מכאן אפשר ללמוד שגם החרקים הקטנים העוברים בנפה אסורים. אלא שיש להקשות על הש"ך: איך הוא מתיר לסנן כשהחרקים גדולים? ודאי לפני שגדלו היו קטנים, ואף שבסינון ינקה מהגדולים, הלוא הקטנים יעברו דרך הנפה ואיך אפשר לאכול את הקמח. והתשובה היא שהש"ך לא מדבר במה שלא רואים, אלא במה שרואים, כלומר קמח נגוע בחרקים: אם רואים חרקים גדולים - אפשר לסננם, ואם רואים חרקים קטנים - אי אפשר לסננם. ואיך רואים אותם? או בגלל שהם רבים או בגלל שהם נראים היטב משום שצבעם בולט. הרב מלמד דיבר במה שעין רגילה אינה רואה, ואף שאפשר שיש כאלה, הרי זה מותר. אם כן מהש"ך אפשר להביא ראיה שמתיר לנקות קמח מחרקים גדולים על ידי סינון, אף שמסתבר מאוד שיש גם קטנים שאינם נראים ושעוברים דרך הנפה.

3. הרב קמינצקי דוחה בחריפות דברי הרב מלמד שכותב:

מסתבר שאיסור אכילה מהתורה אינו יכול לחול על מאכל שכאשר אוכלים אותו לבדו, אי אפשר להרגיש בטעמו ובליעתו.

וכותב הרב קמינצקי על דבריו: 'שדברים אלה בלתי נתפסים. הם סותרים דברי תורה וגמרא וראשונים מפורשים'. והנה כבודו לא הביא את מקור דברי הרב מלמד, ואני מעתיק אותם כאן:

למדנו בחולין קג, ב, שלר' יוחנן עיקר אכילה היא הנאת גרונו, כלומר הנאת החיך. ולריש לקיש הנאת המעיין. והלכה כר' יוחנן (רמב"ם מאכ"א יד, ג). כיוצא בזה כתב אחיעזר ג, פא, שאכילה שאין בה הנאת גרון ומעיין, אין בה איסור תורה. אמנם מסתבר שאם יראה את השרץ ויבלענו, למרות שלא ירגיש בטעמו ובבליעתו, יעבור באיסור חכמים, כעין דין 'אחשביה' שאמרו לגבי מאכלים שנפסלו מאכילת אדם (רא"ש, תה"ד קכט, ט"ז תמב, ה; להלן לד, 8). אולם האוכלם בלא משים, גם מדברי חכמים אינו עובר באיסור. כיוצא בזה התירו לאכול שרץ שרוף לרפואה הואיל ובטל טעמו, ונחלקו הפוסקים אם מותר לאוכלו סתם, מצד אחשביה או בל תשקצו (שו"ע פד, יז, ומפרשים).³

מובן שאפשר לחלוק, אבל ברור שהרב מלמד מסתמך בכל דבריו על מקורות איתנים.

ג. ציטוט ממו"ר אבי זצ"ל

ולסוף אביא כאן קטע קטן מהמכתב שכתב אמו"ר לרב ש"ך כשיצאו חוצץ נגד פסיקת הרב גורן בעניין היתר 'האח והאחות' מממזרות. וכאב מאוד לאבא מורי זצ"ל את הדרך לחלוק עליו:

3. ואף שכבודו העתיק לשון רש"י 'בלע', הרמב"ם כתב 'אוכל', וידוע שנפסק להלכה שאין איסור תורה כשאינו אוכל בדרך אכילה.

לעצם הענין של טהור האח והאחות כמוכן שלא אתייחס. מי אנכי שאבוא להגיד דעה הלכתית בנדון, בכלל שאין לנו כל נתונים ומסמכים בענין. אבל אין השאלה לפנינו, אם צדק הרב גורן בפסקו או לא, אלא רק אם פסק ונימק פסקו לפי כללי ההלכה המקובלת או סטה ממנה, ותמיד בכל הדורות, ובכל השאלות העומדות על הפרק, היו חלוקי דעות, זה אוסר וזה מתיר, זה נותן טעם לדבריו וזה נותן טעם לדבריו.

ולכן אנו מודים לרב קמינצקי שליט"א שהעיר את הענין והביא מקורות להחמיר, אבל לעניות דעתי דברי הרב מלמד מבוססים על כללי ההלכה, ואלה מתירים ואלה אוסרים, ומאלה ואלה יתקלס עילאה. בברכה נאמנה ובכבוד רב, שאול דוד בוצ'קו

תגובה לתגובה / הרב יגאל קמינצקי

לידידי ורעי הרב שאול בוצ'קו שליט"א (להלן - הרש"ב)

א. כידוע, פסקי הרב אליעזר מלמד (להלן - הרא"מ) בסוגיית השרצים נתפרסמו בעיתון 'לעיני כל ישראל'. אין זה מתפקידו של הציבור לערוך מחקר השוואתי עם פרסומים אחרים שלו, ודאי אלו שטרם ראו אור. 'הנסתרות לה' אלוקיני והנגלות לנו ולבנינו' - וזאין לו לדין אלא מה שענינו רואות'.

ב. אם כדברי כת"ר שיש ב'הרחבות' מענה לתמיהות הרבות, חובה על הרא"מ לפרסמן בעיתון. המקום שאסר הוא המקום שיתיר ולהיפך. 'חכמים, הזהרו בדבריכם [שלא תניחו מקום לטעות בדבריכם - רע"ב]... ונמצא שם שמים מתחלל'.

ג. לצערי לא קיבלתי תשובות על דרך הפסיקה של הרא"מ כדלהלן:

1. אי אפשר להמציא סברות בטענה של 'מסתבר', כשהדבר סותר דברי ראשונים וכו', כגון 'חז"ל דברו על שרצים יותר גדולים', כשהבאתי מקורות רבים של ראשונים ואחרונים הסותרים את דבריו.

2. אי אפשר לפסוק הלכה על סמך נתוני שטח שאינם נכונים, כגון 'פעם היו יותר שרצים בירקות', או 'בד"כ אין שרצים בשיעור מיעוט המצוי וכו' - דברים שהפריכו לחלוטין מומחים לענין.

ד. לצערי, הרש"ב לא התייחס לגוף טענתי שאי אפשר להביא הוכחה מחלקו הראשון של מקור כשמסופו עולה מסקנה הפוכה. וכך כתב הרא"מ:

דוגמה לכך [שחכמים החמירו בחרקים גדולים דווקא, י.ק.] אפשר ללמוד מדרך לימודם בדברי החתם סופר ומשנה ברורה (תעג, מב), שכתבו: מצוי מאוד בימי פסח תולעים קטנים שאינם ניכרים לחלושי עין, על כן מי שאין לו אנשים מיוחדים בעלי יראה שיבדקנו כראוי, טוב יותר ליקח תמכא (חריין).

הרא"מ כותב שהמחמירים למדו מכך איסור גמור, אולם החת"ס והמשנ"ב דייקו בדבריהם, ודרשו שבעלי יראה שאינם חלושי עין יבדקו את החסה, **אבל לא החליטו שבלא זאת יש איסור גמור**. הרא"מ מדייק מהמילה 'טוב' שלחת"ס והמשנ"ב יש צד להתיר אכילת חסה שנבדקה ע"י חלושי עין ויראה. ע"ז טענתי מהסיפא שאין בדבריהם **צד כזה** והם אסרו זאת במפורש, שהרי כך כתב החתמ"ס (ח"א או"ח סי' קלב):

ע"כ מי שאין לו בביתו מי שיבדקנו כראוי **טוב** ליקח התמכא שקורין קרי"ן שהוא נמנה שלישי במשנה והחסה הוא הראשון ומצוה מן המובחר, **חלילה להכשיל בלאו או בלאוין הרבה אפילו בספק** משום קיום עשה דרבנן, דמרור בזה"ז דרבנן. ומה שכתבו 'טוב', הכוונה שאין חובה להתאמץ ולחפש אנשי יראה טובי רואי, וניתן להסתפק בחריין.

ה. לצערי הרב, ב'הרחבות' של הרא"מ לא רק שאין 'עלים לתרופה', אלא שהן מוסיפות בוקה ומבולקה. הרש"ב כותב:

הרב קמינצקי דוחה בחריפות דברי הרב מלמד [בנוגע לשרצים, י.ק.]: 'מסתבר שאיסור אכילה מהתורה אינו יכול לחול על מאכל שכאשר אוכלים אותו **לבדו, אי אפשר להרגיש בטעמו ובליעתו...**', וכותב הרב קמינצקי: 'דברים אלה בלתי נתפסים הם סותרים דברי תורה וגמרא וראשונים מפורשים... והנה כבודו לא הביא את מקור הרב מלמד ואני מעתיקם: 'למדנו בחולין קג/ב שלר' יוחנן עיקר אכילה היא הנאת גרונו, כלומר הנאת החיך. ולריש לקיש הנאת המעיין. והלכה כר' יוחנן (רמב"ם מאכ"א יד, ג). כיוצא בזה כתב אחיעזר ג, פא, שאכילה שאין בה הנאת גרון ומעיין, אין בה איסור תורה. **אמנם מסתבר שאם יראה את השרץ ויבלענו, למרות שלא ירגיש בטעמו ובבליעתו, יעבור באיסור חכמים**, כעין דין 'אחשביה' שאמרו לגבי מאכלים שנפסלו מאכילת אדם אולם האוכלם בלא משיים, גם מדברי חכמים אינו עובר באיסור'. מובן שאפשר לחלוק, אבל ברור שהרב מלמד מסתמך בכל דבריו על מקורות איתנים.

הרא"מ קובע שני דברים: (1) 'איסור אכילה מהתורה אינו יכול לחול על מאכל שכאשר אוכלים אותו **לבדו, אי אפשר להרגיש בטעמו ובליעתו**'. (2) 'אם יראה את השרץ ויבלענו, למרות שלא ירגיש בטעמו ובבליעתו, יעבור באיסור חכמים, כעין דין אחשביה'. נמצא שהרא"מ **ביטל דין שרץ מהתורה!!** (א) אם אוכלו לבדו **בלא מתכוון**, פטור בכפליים: לא מרגיש בטעמו ואינו מתכוון. (ב) אם אוכלו **במזיד**, חייב רק מדרבנן מדין אחשביה. (ג) אם אוכלו עם דבר נוסף, ודאי שפטור. **א"כ מתי התורה חייבה על אכילת שרץ?**

דברים אלו **סותרים** משנה, גמרא, ראשונים ואחרונים, שבהם מפורש שהאוכל שרץ ואפילו אם הוא קטן, אם אכל ברייה שלמה **ואפילו כל שהוא** עבר על איסור תורה. (1) נאמר במשנה (מכות פ"ג מ"ב):

אמר רבי שמעון, אין אתם מודים לי באוכל נמלה **כל שהוא**, חייב. אמרו לו, מפני שהיא כביתה.

(2) וכך הרמב"ם (הל' מאכלות אסורות פ"ב הכ"א):
...האוכל בריה טמאה בפני עצמה כולה הרי זה לוקה מן התורה, ואפילו היתה

פחותה מן החרדל...

(3) ופירש ה'מגיד משנה' (לרמב"ם שם):

...בבריית נשמה כל שהוא יש מלקות.

(4) וכן פירש רש"י את הגמרא (מכות טז ע"ב):

אכל פוטיתא - בלע שרץ המים: נמלה - בלע נמלה חיה הואיל ובריה שלימה היא
אכילתה בכל שהוא ולוקה חמש.

ומבואר בדברי רש"י והרשב"א שמדובר גם בחרקים קטנים, וכך נפסק גם ב'שלחן ערוך'.

(1) וכך כתב רש"י (עירובין כח ע"א):

...שרץ, לשון ש-רץ, דבר שהוא נד בארץ ואינו נראה אלא על ידי שירוצו וריחושו
מפני קוטנו.

(2) וכך כתב הרשב"א בתשובותיו (שו"ת, ח"א סי' רעה):

...הרחש הוא מיד נודע מקומו שמקומו משחיר וכלו הוא נברא וזה קטן מאד

מאד... ומניחין על ציפורן האצבע והוא רוחש והולך ולפיכך במקום שמשחיר

בפולין נוטלין קצת בעומק וזו היא בדיקתו והכשרו...

(3) וכן פסק 'שלחן ערוך' (יו"ד סי' פד סעי' ו):

...ופעמים נמצא בפרי כמין נקודה שחורה, והוא מקום שמתחיל התולעת

להתרקם... דאסור כמו התולעת עצמו [תשובת הרשב"א ער"ה].

הרא"מ מביא הוכחה לדבריו מגמ' בחולין [ויש לדחות את דבריו בקל, כפי שאכתוב

בהמשך], אבל גם לו הייתה לרא"מ הוכחה מאיזו גמרא, אי אפשר לפסוק בניגוד לדברים

מפורשים שכתובים בראשונים, ברמב"ם ובשו"ע. היכן מצאנו כדבר הזה, שחכם בן דורנו

יחלוק על הרמב"ם והשו"ע על פי דקדוק מגמרא שוודאי גם הם הכירו!?

נוסף על כך, הרש"ב מוכיח מדבריו: 'קראתי היטב את דברי הרב מלמד, ראיתי שאינו

מסתפק בבדיקה שטחית אלא גם הוא מבקש **בדיקה היטב**'. לאור הדברים שכתב

הרא"מ, שאין צורך לבדוק ולחפש חרקים קטנים, מתי אם כן הוא דורש בבדיקה היטב,

בחומט!?

ו. כאמור לעיל יש לדחות את ההוכחות של הרא"מ מהגמרא בחולין ומדברי ה'אחיעזר'.

אין כל הוכחה, ואין לערב מין בשאינו מינו. יש הבדל בין כלל איסורי האכילה ששיעורם

כזית לאכילת ברייה ששיעורה בכל שהוא. וכן כתב הרמב"ם (הל' מאכלות אסורות פי"ד

ה"א): 'כל איסורי מאכלות שבתורה שיעורן בכזית'. לעומת זאת בברייה השיעור הוא

אחר, וכן כתב הרמב"ם (שם, פ"ב הכ"א):

זה שאמרנו האוכל כזית, כשאכל כזית מבריה גדולה או שצרף... אבל האוכל בריה

טמאה בפני עצמה כולה הרי זה לוקה מן התורה, ואפילו היתה פחותה מן החרדל.

במאכלות אסורים שנאסרו בשיעור כזית, ההנאה הינה חלק מהאכילה, וכשאינו נהנה, אין

זה בגדר אכילה ואינו לוקה. אבל ברייה שנאסרת בכל שהוא, התורה מראש אסרתה, אף

שלא ניתן לחוש בטעמה כלל. ובאמת הגמרא בחולין וכן ה'אחיעזר' עוסקים באכילה
ממש, וע"כ אין להביא משם כל הוכחה לברייה.
והאמת והשלום אהבו, ויראה ציבור תלמידי החכמים וישפוט.

